

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Директорат за радијациону и нуклеарну сигурност
и безбедност Србије

REPUBLIC OF SERBIA
Serbian Radiation and Nuclear Safety
and Security Directorate

ИНСПЕКЦИЈА

СРБАТОМ
SRBATOM

INSPECTION

ПЛАН ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА ИНСПЕКЦИЈЕ ЗА РАДИЈАЦИОНУ И НУКЛЕАРНУ СИГУРНОСТ И БЕЗБЕДНОСТ ЗА 2021. ГОДИНУ

Београд, новембар 2020. године

САДРЖАЈ:

1. Уводне напомене
2. Циљеви инспекцијског надзора
3. Правни оквир
4. Организациона структура и потребни ресурси за вршење инспекцијског надзора
5. Учесталост и обухват вршења инспекцијског надзора
6. Преглед надзираних субјеката, односно делатности или активности
7. Процена ризика за надзиране субјекте односно делатности или активности
8. Период вршења инспекцијског надзора и планирани број надзора
9. Планиране мере и активности превентивног деловања инспекције
10. Планиране мере и активности за спречавање обављања делатности и вршења активности нерегистрованих субјеката
11. Ванредни инспекцијски надзор
12. Друге активности инспекције
13. Табела 1 - ПЛАН ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА И ДРУГИХ АКТИВНОСТИ ИНСПЕКЦИЈЕ ЗА 2021. ГОДИНУ

1. Уводне напомене

Сходно одредбама члана 211. став 1. Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 10/19) инспекција за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност при Директорату за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије (у даљем тексту: Директорат) врши инспекцијски надзор у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности с циљем обезбеђивања заштите појединаца, становништва и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења.

На основу члана 211. став 3. Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности, као и члана 10. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15 и 44/18 - др. закон и 95/18) инспекцијски надзор се спроводи у складу са годишњим планом инспекцијског надзора који се објављује на интернет страници Директората до 31. децембра текуће године за наредну годину.

План рада инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност за 2021. годину садржи податке о надлежностима и пословима инспекције, процењеном ризику, као и опште податке о динамици и врсти инспекцијског надзора.

2. Циљеви инспекцијског надзора

Општи циљ годишњег плана је усмеравање рада инспекције на делатности који носе значајан ризик по појединце, становништво и животну средину. Постизање овог циља ће бити остварено ефикасном организацијом рада инспекције у складу са капацитетима и спровођењем контроле кроз инспекцијски надзор и контроле над применом закона и других прописа који се односе на област радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Такође, циљ плана је и ефикасно управљање ресурсима сектора инспекције, боља интеграција послова у области инспекцијског надзора, планирање усавршавања рада инспектора кроз едукацију и израда писаних процедура, упутстава и остале документације везане за спровођење инспекцијског надзора.

Ефикасна организација и спровођење инспекцијског надзора има за циљ имплементацију прописа на националном нивоу, редовно спровођење контрола на основу анализе ризика и са одговарајућом учесталости, као и непристрасност, квалитет и доследност инспекцијских надзора.

3. Правни оквир

Правни оквир за вршење инспекцијског надзора у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности чине релевантни закони Републике Србије. Инспекцијски надзор врши се у складу са правима, дужностима и овлашћењима прописаним у следећим законским актима:

- Закон о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 10/19);
- Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15 и 44/18 - др. закон и 95/18);
- Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 - Аутентично тумачење);
- Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16 и 98/16);
- Закон о привредним преступима („Службени лист СФРЈ“, бр. 4/77, 36/77 - испр., 14/85, 10/86 - пречишћен текст, 74/87, 57/89 и 3/90 и „Службени лист СРЈ“, бр. 27/92, 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 и 64/01 и „Службени гласник РС“, број 101/05 - др. закон) и
- Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14 и 94/16).

Одређени број инспекцијских надзора ће се вршити и према надзираним субјектима који имају важеће лиценце издате на основу одредаба прописаних старом законском регулативом. На основу члана 246. Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности, носиоци лиценци издатих по одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 93/12) настављају са радом до истека периода важења лиценце, а најдуже до 31. децембра 2021. године.

На основу утврђеног чињеничног стања, инспектори Инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност предузимаће законом прописане управне и друге мере, а све у циљу спровођења прописаних мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, услова за обављање делатности са изворима зрачења, поступање у ситуацији планираног, постојећег и ванредног излагања јонизујућем зрачењу у циљу обезбеђивања заштите појединаца, становништва и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења, као и покретање поступака против правних лица, одговорних лица у правном лицу, предузетника и физичких лица у домену прекршаја, привредног преступа и кривичне одговорности.

4. Организациона структура и потребни ресурси за вршење инспекцијског надзора

Инспекција за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност, при Директорату за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије има шест запослених инспектора на неодређено време (пет инспектора и руководиоца инспекције) од седам систематизованих радних места на основу Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места од 19.02.2019. године, који су надлежни за вршење инспекцијског надзора на целој територији Републике Србије. Инспектори су распоређени по следећим градовима: два инспектора са седиштем у Београду, по један инспектор са седиштем у Врању, Шиду, Прибоју и Крушевцу.

Инспекторима је неопходно обезбедити службена возила и потребну количину горива и трошкове путарина за вршење инспекцијских надзора на целој територији

Републике Србије. Свим инспекторима је потребно обезбедити коришћење мобилних телефона и обезбедити интернет комуникацију. Такође, неопходно је обезбедити смештај и исхрану у случајевима вишедневних инспекцијских надзора ван седишта инспектора.

Чланом 212. ставом 5. Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности је прописано, да инспектори морају да буду оспособљени за мерење радиоактивности коришћењем монитора зрачења. За вршење инспекцијских активности инспектори имају на располагању ручне детекторе зрачења, идентификаторе радионуклида као и електронске дозиметре.

У 2021. години планирано је учешће инспектора у похађању планираних и прописаних обука и оспособљавања као и у другим облицима стручног усавршавања за обављање инспекцијских надзора у организацији Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, других државних органа, Међународне Агенције за Атомску Енергију – *IAEA*, Европске комисије и других међународних организација.

5. Учесталост и обухват вршења инспекцијског надзора

План инспекцијског надзора Инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност за 2021. годину, сачињен је на основу члана 211. став 3. Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности и члана 10. Закона о инспекцијском надзору, а у координацији са другим секторима Директората, као и на основу расположивих података, информација и искуства у вршењу инспекцијског надзора над спровођењем мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Годишњи план инспекцијског надзора спровешће се кроз оперативне (месечне) планове инспекцијског надзора.

Инспекција за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност врши инспекцијски надзор на целој територији Републике Србије, узимајући у обзир број расположивих инспектора и географску покривеност.

6. Преглед надзираних субјеката, односно делатности или активности

Надзирани субјекти над којима ће се вршити инспекцијски надзор од стране инспектора сагласно одредбама Закона о заштити од јонизујућих зрачења и о нуклеарној сигурности („Службени гласник РС”, бр. 36/09 и 93/12) су:

1. Правна лица и предузетници који користе извора јонизујућих зрачења при обављању радијационих делатности: Здравствене установе (медицина - рендген дијагностика, радиотерапија и нуклеарна медицина), стоматологија, ветерина, индустријска радиографија, индустрија, научно-истраживачка делатност и др.

2. Правна лица и предузетници који обављају друге врсте радијационих делатности (промет извора јонизујућих зрачења, производња извора јонизујућих зрачења, сервисирање уређаја са изворима јонизујућих зрачења и др).
3. Правна лица овлашћена за обављање стручних послова из области заштите од јонизујућих зрачења.
4. Правна лица и предузетници који поседују отворена складишта металног отпада и постројења за прераду металног отпада.
5. Правна лица и предузетници који користе нуклеарне материјале и обављају нуклеарне активности.

Надзирани субјекти над којима ће се вршити инспекцијски надзор од стране инспектора сагласно одредбама Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности („Службени гласник РС”, бр. 95/18 и 10/19) су:

1. Правна лица и предузетници чије се делатности према ризику по здравље изложених радника и појединаца, становништво и животну средину, као и према врсти активности која се обавља, разврставају у следеће категорије:
 - 1) радијационе делатности ниског ризика;
 - 2) радијационе делатности умереног ризика;
 - 3) радијационе делатности високог ризика;
 - 4) нуклеарне активности.
2. Правна лица овлашћена за вршење послова заштите од јонизујућег зрачења.
3. Правна лица и предузетници који обављају активности које не спадају у делатности прописане овим законом, а које могу довести до угрожавања живота и здравља људи и животне средине од штетног утицаја јонизујућег зрачења услед постојања напуштених извора зрачења, и то за следеће делатности:
 - 1) послови на складиштима металног отпада;
 - 2) послови у постројењима за прераду металног отпада;
 - 3) послови у топионицама и ливницама које користе метални отпад;
 - 4) транзитна чворишта као што су саобраћајни и поштански пунктови, гранични прелази и административни пунктови.

На основу утврђеног чињеничног стања инспектори наређују правним лицима и предузетницима спровођење прописаних мера:

- 1) поступања у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације;
- 2) деконтаминације лица, радне и животне средине;
- 3) декомисије радијационог и нуклеарног постројења;
- 4) ремедијације и санације;
- 5) контроле радиоактивности роба приликом увоза, извоза и транзита;
- 6) радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности
- 7) испуњење других, законом прописаних обавеза.

7. Процена ризика за надзиране субјекте односно делатности или активности

Процена ризика за надзиране субјекте који обављају радијационе делатности и нуклеарне активности одређена је на основу претходних инспекцијских надзора, као и у координацији са другим секторима Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, стандардима и препорукама Међународне агенције за атомску енергију и према расположивим подацима, информацијама и искуствима у досадашњем раду.

Правилник о посебним елементима, односно критеријумима за процену ризика, учесталости вршења инспекцијског надзора на основу процене ризика и посебним елементима плана инспекцијског надзора у области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности је у фази израде и очекује се његово усвајање у току 2021. године.

8. Период вршења инспекцијског надзора и планирани број надзора

Инспекцијски надзор ће се вршити према надзираним субјектима у периоду I-IV квартал 2021. године.

Инспекцијски надзор ће се вршити радним данима у радно време надзираних субјеката, осим када постоје разлози за неодложно поступање, у хитним случајевима када се отклања непосредна опасност по живот и здравље људи, имовину веће вредности, животну средину или биљни и животињски свет од штетног дејства јонизујућег зрачења, као и када надзирани субјекат да писани пристанак.

Инспекцијски надзори вршиће се изван службених просторија Инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност, односно на терену и у службеним просторијама надзираног субјекта (теренски надзори). Канцеларијски инспекцијски надзори вршиће се према потреби у службеним просторијама Инспекције увидом у акте, податке и документацију надзираног субјекта.

Према дефинисаним радним циљевима планирано је да Инспекција за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност у 2021. години изврши око 80 редовних и ванредних инспекцијских надзора на целој територији Републике Србије имајући у виду све релевантне податке, број расположивих инспектора и сложеност спровођења мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Просечан број планираних редовних и ванредних инспекцијских надзора месечно по инспектору је четири. Планирани број месечних инспекцијских надзора по инспектору је изведен на основу дугогодишњег искуства у вршењу инспекцијског надзора, комплексности и сложености инспекцијског надзора, као и на основу препорука Међународне Агенције за Атомску Енергију IAEA Safety Standards Series - BSS (Basic Safety Standards SS 115) и техничких докумената IAEA TECDOC-1526 (Inspection of Radiation Sources and Regulatory Enforcement), IAEA Safety Standards Series No. GS-G-1.3 (Regulatory Inspection of Nuclear Facilities and Enforcement by the Regulatory Body), као и на основу расположивих и прикупљених података и информација о надзираним субјектима који обављају различите радијационе делатности коришћењем извора јонизујућег зрачења, као и нуклеарне активности.

Према вишегодишњим подацима о раду инспекције, ванредни инспекцијски надзори чине око 50% укупних инспекцијских надзора, који се спроводе у континуитету читаве године.

У планираном броју инспекцијских надзора у 2021. години нису урачунати допунски и контролни инспекцијски надзори, чији ће број зависити од броја донетих решења и сложености инспекцијских надзора.

9. Планиране мере и активности превентивног деловања инспекције

Превентивно деловање и службене саветодавне посете од стране Инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност у 2021. години зависиће од броја поднетих захтева надзираних субјеката и прикупљених података и других информација од значаја спровођење мера радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности.

Инспекција ће у 2021. години првенствено појачати превентивно деловање и службене саветодавне посете како би надзирани субјекти били упознати са одредбама Закона о радијационој и нуклеарној сигурности и безбедности који је ступио на снагу 9. децембра 2018. године, као и са подзаконским актима који донешени у складу са новим законом или чије се усвајање планира за 2021. годину.

Током 2021. године посебна пажња биће усмерена на превентивно деловање везано на обављање нуклеарних активности у нуклеарним објектима са циљем припрема за планирање инспекцијских надзора над носиоцима одобрења за обављање нуклеарних активности.

10. Планиране мере и активности за спречавање обављања делатности и вршења активности нерегистрованих субјеката

Инспекција за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност у 2021. години вршиће инспекцијске надзоре према нерегистрованим субјектима (члан 33. Закона о инспекцијском надзору), у следећим случајевима:

1. Када обавља делатности без претходно прибављеног одобрења које издаје Директорат,
2. Када нису прибављена и друга одобрења Директората у складу са прописаним условима,
3. Када не изврши пријављивање Директорату намеру обављања делатности, односно активности у складу са прописима,
4. Када отпочне да обавља послове заштите од јонизујућих зрачења, а није претходно прибављено решење од Директората,

5. Када истекне одобрење за обављање радијационе делатности или нуклеарне активности.

11. Ванредни инспекцијски надзор

У 2021. години поред редовних инспекцијских надзора, обављаће се и ванредни инспекцијски надзори према надзираним субјектима. Очекивани обим ванредних инспекцијских надзора је око 50% од укупно извршених инспекцијских надзора. Процент је изведен на основу статистичких података и искуства из претходних година.

Ванредни инспекцијски надзори према надзираним субјектима обухватиће поступање инспектора у следећим случајевима:

1. Поступање по Уредби о утврђивању плана за деловање у случају акцидента ("Службени гласник РС", бр. 30/2018),
2. Поступање по достављеним Извештајима овлашћених правних лица о извршеној контроли радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту из надлежности Инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност,
3. Поступање по хитном поступку ради спречавања настанка и отклањања штетних последица по живот и здравље људи и животну средину,
4. Поступање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације,
5. Поступање у случају контаминације лица, радне и животне средине,
6. Поступање на спровођењу деконтаминације лица, радне и животне средине,
7. Поступање по актима Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије,
8. Поступање по достављеним пријавама и представкама од стране правних и физичких лица,
9. Поступање по достављеним Извештајима од стране овлашћених правних лица о извршеним мерењима ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва,
10. Поступање у случају безбедносног догађаја који укључује изворе зрачења и пратеће објекте.

12. Друге активности инспекције

Инспекција за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност ће активно учествовати и у осталим активностима везаним за рад Директората, пружаће стручну помоћ у области свог рада, радиће на изради подзаконских аката из области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности, учествоваће у раду радних тела и стручних комисија основаних од стране Директората, других државних органа и међународних организација.

**13. Табела 1 - ПЛАН ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА И ДРУГИХ АКТИВНОСТИ
ИНСПЕКЦИЈЕ ЗА 2021. ГОДИНУ**

I КВАРТАЛ	II КВАРТАЛ	III КВАРТАЛ	IV КВАРТАЛ
<p>1. Редовни инспекцијски надзор здравствених установа који обављају радијационе делатности у медицини коришћењем извора јонизујућих зрачења:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конвенционална рендген дијагностика 2. Инвазивна рендген дијагностика 3. Компјутеризована томографија - СТ 4. Радиотерапија 5. Нуклеарна медицина 6. Стоматологија <p>2. Редовни инспекцијски надзор правних лица који обављају радијационе делатности са изворима јонизујућих зрачења у индустрији:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Индустриска радиографија 2. Остале примене извора зрачења у индустрији <p>3. Редовни инспекцијски надзор правних лица који обављају нуклеарне активности</p> <p>4. Редовни инспекцијски надзор овлашћених правних лица</p>			
<p>Ванредни инспекцијски надзори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поступање по Уредби о утврђивању плана за деловање у случају акцидента ("Службени гласник РС", бр. 30/2018), 2. Поступање по достављеним Извештајима овлашћених правних лица о извршеној контроли радиоактивности роба при увозу, извозу и транзиту из надлежности Инспекције за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност, 3. Поступање по хитном поступку ради спречавања настанка и отклањања штетних последица по живот и здравље људи и животну средину, 4. Поступање у случају нуклеарне или радиолошке ванредне ситуације, 5. Поступање у случају контаминације лица, радне и животне средине, 6. Поступање на спровођењу деконтаминације лица, радне и животне средине, 7. Поступање по актима Директората за радијациону и нуклеарну сигурност и безбедност Србије, 8. Поступање по достављеним пријавама и представкама од стране правних и физичких лица, 9. Поступање по достављеним Извештајима од стране овлашћених правних лица о извршеним мерењима ради процене нивоа излагања јонизујућим зрачењима професионално изложених лица, пацијената и становништва, 10. Поступање у случају безбедносног догађаја који укључује изворе зрачења и пратеће објекте. 			

Контролни инспекцијски надзори
Допунски инспекцијски надзори
Превентивно деловање и службене саветодавне посете
Координација послова са органима државне управе и локалне самоуправе са чијим делокругом су повезана питања из области радијационе и нуклеарне сигурности и безбедности
Сарадња са истражним и правосудним органима
Стручно усавршавање инспектора (обука, оспособавање, тренинзи, семинари, радионице, студијска путовања и др.)

**Помоћник директора / Руководилац
инспекције**

Владимир Јањић